

مقدمه مترجمان

مشورت و بهره‌گیری از خرد جمعی از دیرباز در بسیاری از فرهنگ‌ها و جوامع مورد تأکید بوده است. اما در دنیای پرشتاب و پیچیده امروز، هم‌افزایی و ارزش افزوده‌ای که از رهگذر این‌گونه تبدلات فکری به دست می‌آید، شاید از هر زمان دیگری ارزشمندتر و ضروری‌تر باشد.

کاربست این نکته در هنر و صنعت سینما در جهان شکلی رسمی و حرفه‌ای یافته و به پیدایش مشاغلی همچون مشاور فیلم‌نامه، دکتر فیلم‌نامه، تحلیلگر داستان، مدیر دپارتمان پرورش متن و... انجامیده است. این‌گونه افراد با خدمات و همفکری‌هایی که ارائه می‌دهند نقشی حذف‌ناپذیر در ارتقای کیفیت فیلم‌ها دارند. در این میان، مشاوران فیلم‌نامه‌کسانی هستند که وسیع‌ترین و منعطف‌ترین گستره کاری را به خود اختصاص داده‌اند.

کتاب حاضر یکی از معدود منابع اختصاصی و نخستین مرجع ترجمه‌شده به فارسی است که تمامی جنبه‌های حرفه مشاوره فیلم‌نامه را معرفی و بررسی می‌کند. مطالب این کتاب به سه بخش اصلی (یا اصطلاحاً سه پرده) تقسیم شده است؛ پرده اول به ارائه اطلاعات و دانش لازم در خصوص چیستی و چگونگی کار یک مشاور فیلم‌نامه اختصاص یافته است؛ در پرده دوم مراحل عملی برای اشتغال به کار در این حرفه با ذکر تمام جزئیات ارائه می‌شوند؛ در نهایت، در پرده سوم به نکاتی درباره گسترش ابعاد شخصی، حرفه‌ای و تجاری در این کسب‌وکار پرداخته می‌شود.

مشاوره فیلم‌نامه در سینما و تلویزیون ایران امر جاافتاده‌ای نیست و تاکنون به‌مثابه یک حرفه شناخته نشده است. شوراهای متعدد در ساختار گروه‌های فیلم و سریال صداوسیما و بسیاری از تعاملات مثلث فیلم‌نامه‌نویس-کارگردان-تهیه‌کننده در سینمای ما، با نگاهی اصولی به جایگاه مشاوره فیلم‌نامه می‌توانند بهبود یابند.

امیدواریم این کتاب به دانشجویان، اساتید، هنرمندان، مدیران و علاقه‌مندان این عرصه یاری رساند تا در آینده شاهد شکل‌گیری و فعالیت مشاوران و دکترهایی متخصص در زمینه فیلم‌نامه‌نویسی باشیم.

فرهاد دعوت‌خواه
متین خاکپور

پیشگفتار

تا قبل از ۱۹۸۱ میلادی شغلی با عنوان مشاور فیلم‌نامه وجود نداشت. در آن دوران، کسانی با عنوان «مسئول پرورش متن» در استودیوها و شرکت‌های تولیدی بودند که مطالب را انتخاب می‌کردند، پرورش می‌دادند و به تولید می‌رساندند. «تحلیلگران داستان» [یا اصطلاحاً «فیلم‌نامه‌خوان‌ها»] هم خلاصه فیلم‌نامه‌ها را استخراج می‌کردند و هم یادداشت‌هایی مختصر ارائه می‌دادند در این باره که آیا فیلم‌نامه را برای تولید توصیه می‌کنند یا پیشنهاد می‌کنند از آن صرف نظر شود. برخی معلمان فیلم‌نامه‌نویسی مانند سید فیلد معروف هم بودند که یا در دانشکده‌ها یا مستقلاً به آموزش نگارش فیلم‌نامه می‌پرداختند و به نویسندگان کمک می‌کردند تا فیلم‌نامه‌شان را پرورش دهند. اما هنوز شغل مستقلی به عنوان مشاور فیلم‌نامه وجود نداشت.

از آن زمان تا کنون، همپای گسترش صنعت سینما، مشاوران فراوانی در زمینه فیلم‌نامه در سراسر دنیا مشغول به کار شده‌اند. به شیوه‌های مختلفی می‌توان این شغل را تعریف کرد، اما اغلب مشاوران فیلم‌نامه خود را به عنوان یک ناظر حرفه‌ای بیرونی می‌بینند که به نویسندگان کمک می‌کنند مشکلات متنشان را شناسایی و حل کنند و فیلم‌نامه‌شان را از نظر شکل، تکنیک و ساختار به محصولی حرفه‌ای و کارا تبدیل نمایند.

اگرچه اکثر ما بیشتر با فیلم‌نامه‌نویسان سروکار داریم، اما افراد بسیاری مشتری‌های دیگری نیز دارند، از جمله تهیه‌کنندگان، کارگردان‌ها، تدوین‌گران، مسئولان استودیوها و گاهی نیز داستان‌نویسانی که می‌خواهند رمانشان را به فیلم‌نامه تبدیل کنند. ما به بخشی مهم از صنعت سینما یا، به زعم برخی، پاره‌ای حیاتی و ضروری از آن تبدیل شده‌ایم. کار ما نه تنها به خلق فیلم‌نامه‌هایی بهتر یاری رسانده بلکه به نویسندگان هم کمک کرده است تا کارگزار پیدا کنند و متنشان را به مرحله انتخاب و تولید برسانند. حد اعلی این است که بگوییم ما هستیم که اطمینان حاصل کنیم فیلم‌های جذابی که شما می‌بینید خوش ساخت و عاری از ایراد و آشفتگی

باشند. ما بررسی می‌کنیم که درون‌مایه‌ها درست عمل کنند، شخصیت‌ها قوی باشند و داستان واضح باشد.

به موازات تکامل این حرفه، مشاوران جایگاه اختصاصی خودشان را یافته‌اند. برخی در مقام مربی نویسنده، در طول نگارش ویراست‌های مختلف، به هدایت نویسنده می‌پردازند. برخی دیگر متخصص در زمینه‌های نظامی یا پلیسی هستند و می‌کوشند تا نویسنده اطمینان حاصل کند که صحنه جرم را درست بنا کرده و تجهیزات را بدون اشتباه به کار برده است. برخی دیگر روان‌شناسانی هستند که تخصص‌شان بررسی درست بودن حالات شخصیت‌هاست. کارشناسان حقوقی و پزشکی را هم نباید از یاد برد و همچنین افرادی که می‌دانند چگونه پژوهش کنند تا به نویسنده در مورد شرایط یک دوره تاریخی خاص راهنمایی بدهند.

مشاوره فیلم‌نامه نه تنها یکی از جدیدترین مشاغل صنعت سینما بلکه یکی از خلاق‌ترین و جذاب‌ترین آن‌هاست. مشاوران و نویسندگان در تعامل با هم کار می‌کنند و حاصل این است که فیلم‌نامه به سطح معنایی و هنری جدیدی ارتقا می‌یابد.

درک رایدل این کسب‌وکار را می‌شناسد، به همین کار اشتغال داشته و آن را مطالعه و بررسی کرده است. او خواننده را با دیدگاه‌ها و گستره وسیعی از اطلاعاتی آشنا می‌کند که این حرفه را شکل می‌دهند. اگر تاکنون پیش آمده است که به فکر استخدام یک مشاور فیلم‌نامه بیفتید، این کتاب چشم‌اندازی به دست خواهد داد از آنچه ما مشاوران انجام می‌دهیم و گستره خدماتی که در این شغل ارائه می‌کنیم. نویسنده شما را با چهره‌های برجسته این عرصه آشنا می‌کند و شیوه‌های مختلفی را نشان می‌دهد که مشاوران برای دستیابی به نتایج لازم اتخاذ می‌کنند.

اگر مهارتی در زمینه تحلیل فیلم‌نامه دارید، این کتاب به شما کمک خواهد کرد تا مهارت‌هایتان را بهبود بخشید، بازاریابی کنید و جایگاهی اختصاصی در حرفه مشاوره فیلم‌نامه بیابید. اگر آماده‌اید تا پا به این عرصه بگذارید، کتاب رایدل فوت و فن‌ها را نشان می‌دهد و کمک می‌کند تا کسب‌وکارتان را گام به گام شکل دهید و حرفه جدیدی آغاز کنید.

در دهه هشتاد میلادی، ماهیت این کسب‌وکار همچون رازی سر به مهر بود زیرا نویسندگان اندکی حاضر بودند بپذیرند برای نگارش فیلم‌نامه نیاز به کمک دارند. اما اکنون به حرفه‌ای شناخته‌شده و مورد احترام تبدیل شده است و بسیاری نویسندگان کمک گرفتن از یک مشاور فیلم‌نامه را برای بهبود متن بخشی از فرایند کار می‌دانند. نویسنده در این کتاب

به ارتقای وجهه این شغل کمک نموده، پیچیدگی‌ها و دشواری‌ها را نشان داده و دانش لازم برای موفقیت در این کار را به وضوح بیان کرده است.

وی این کار را به شیوه‌ای آسان، پربار و دست‌یافتنی انجام داده است. درک رایدل دقیق و منصف است و به خواننده کمک می‌کند تا دریابد این شغل به درستکاری، دانش و مهارت نیازمند است. او مطالب را با سخاوت و شوخ‌طبعی نوشته است و همچنان که به عنوان خواننده با زیر و بم‌های این حرفه رضایت‌بخش و خلاق آشنا می‌شوید، از مصاحبت با او نیز بهره خواهید برد.

دکتر لیندا سیگر

مشاور فیلم‌نامه

مقدمه

چند بار تا به حال پیش آمده است که فیلمی سینمایی یا سریالی تلویزیونی را ببینید و با خود بپندیشید که می‌توانستید فیلم‌نامه‌ای بهتر برایش بنویسید؟ یا دست کم به نویسنده (یا فیلم‌ساز) بگویید که چگونه آن را بهتر کند؟

چقدر مشتاق بوده‌اید که چنین گفتگویی واقعاً صورت می‌گرفت؟

چقدر مشتاق بوده‌اید که می‌توانستید از همین راه امرار معاش کنید؟

در این کتاب چگونگی‌اش را خواهید آموخت.

حرفه مشاوره فیلم‌نامه را در اوایل دهه هشتاد لیندا سیگر، که «مادر مشاوره فیلم‌نامه» شناخته می‌شود، به صورت رسمی شکل داد. وی شیوه‌ای را برای عارضه‌یابی و درمان مشکلات فیلم‌نامه‌ها پدید آورد. در آغاز، برای ارزیابی کامل یک فیلم‌نامه هفتاد دلار دستمزد می‌گرفت و در عرض دو سال توانست آن را به یک کسب‌وکار تمام‌وقت تبدیل کند (اکنون هزاران دلار برای چنین خدماتی دریافت می‌کند). در آن زمان، داشتن مشاور یا «دکتر فیلم‌نامه» امری ناخوشایند و ممنوع تلقی می‌شد. هیچ نویسنده‌ای نمی‌خواست بپذیرد که فیلم‌نامه‌اش ناخوش‌احوال است و نیازمند معاینه کلی. امروزه این نگرش برعکس شده است به گونه‌ای که اگر مشاوره حرفه‌ای نداشته باشید تا ارزیابی دقیقی از متن انجام دهد، ممکن است سهل‌انگار تلقی شوید. مانند این است که بدانید مستعد بیماری و خیمی هستید ولی دنبال نظر پزشک نباشید.

لیندا سیگر یکی از پیشگامانی بود که این راه را هموار کرد اما از آن زمان به بعد افراد بسیاری در این عرصه وارد شده‌اند. امروزه مشاوره فیلم‌نامه کاری مورد احترام بوده که افراد با استعداد و پرشور از حیطه‌های مختلف را به خود جذب کرده است و در نتیجه تخصص‌های گوناگونی را وارد این حرفه می‌کند. این تازه آغاز راه است. هنر و مهارت تحلیل داستان هنوز در مراحل اولیه است. اگرچه هستند متفکران بزرگی که شیوه نگاه ما به فیلم‌نامه‌نویسی (و به طور کلی داستان‌گویی) را تغییر داده‌اند، اما هنوز تا شکل‌گیری و بیان عالی‌ترین افکار، یعنی

ایده‌هایی که این هنر را به سطوح نوین ارتقا دهند، راه زیادی باقی مانده است. اگر شما نویسنده، تهیه‌کننده، مدیر اجرایی یا کارگردانی هستید که در صنعت سرگرمی مشغول به کار است، یا این که مشتاقید چنین کسی باشید، شاید تا تبدیل شدن به یک مشاور فیلم‌نامه راه‌چندانی در پیش نداشته باشید. این شغل، جدا از کسب درآمد مضاعف که خود مزیتی آشکار به شمار می‌رود، باعث رشد مهارت‌های تحلیلی و نگارشی می‌شود و توانایی شما را در شناسایی و پرورش فیلم‌نامه‌های ناب افزایش می‌دهد. خبر خوب این است که برای تبدیل شدن به یک مشاور فیلم‌نامه نیازی نیست لزوماً در هالیوود زندگی یا کار کنید. لیندا سیگر در کلورادو زندگی می‌کند. هرچند خودش فیلم‌نامه‌نویس نیست ولی به بیش از دوهزار فیلم‌نامه مشاوره داده، کتاب‌های بسیاری نوشته و برای آموزش هنر و مهارت فیلم‌نامه‌نویسی به سراسر دنیا سفر کرده است. او می‌گوید: «در حال حاضر من از شش قاره دنیا مشتری دارم. منتظرم تا اولین فیلم‌نامه‌ام از قطب جنوب هم برسد!» هرچند در آن مناطق هنوز فیلم‌نامه نمی‌نویسند.

به موازات تکامل و بلوغ این حرفه، افراد بیشتری با پیش‌زمینه‌هایی غیر از صنعت سرگرمی تبدیل به مشاور فیلم‌نامه شده‌اند و خدمات کاملاً جدیدی برای ارتقای کیفیت نگارش و کیفیت زندگی نویسنده با خود به همراه آورده‌اند. همان‌طور که پزشکان در رابطه با اندام‌ها یا موضوعات مختلفی در عرصه سلامت تخصص دارند، مشاوران فیلم‌نامه (یا دکترهای فیلم‌نامه) نیز تخصص‌هایی خاص ایجاد کرده‌اند. برخی مشاوران در همه زمینه‌ها از جنبه‌های «اسطوره‌شناختی»، «روان‌شناختی» و معنوی داستان و شخصیت گرفته تا فیلم‌های «جنایی»، «حقوقی» و روابط انسانی تخصص دارند. اگر شما پزشک، وکیل، معلم، پلیس، سیاست‌مدار، روان‌شناس، وزیر، کم‌دین، مشاور روابط خانوادگی، متخصص اسلحه، سرباز یا متخصص هر زمینه دیگری هستید، و البته به فیلم هم عشق می‌ورزید و درک درستی از ماهیت «داستان» دارید، می‌توانید جایگاهی خاص در کسب و کار مشاوره فیلم‌نامه پیدا کنید که مرتبط با دانش منحصربه‌فردتان باشد.

برای مثال، فرض کنیم شما معلم تاریخ هستید و دغدغه‌تان این است که فیلم‌ها صحت تاریخی داشته باشند. کافی است درکی درست از فیلم‌نامه‌نویسی را هم به این ترکیب بیفزایید تا در مسیر تبدیل به یک مشاور فیلم‌نامه کارکشته در زمینه‌های تاریخی قرار بگیرید. اگر هم متخصصی بازنشسته هستید، این پیشنهاد می‌تواند مسیری کاملاً جدید برای استفاده از یک عمر دانشِ اندوخته شما باشد و دنیای ماجراجویانه جدیدی را برایتان رقم بزند.

پرسش اصلی این است که آیا می‌توان در کسوت مشاور فیلم‌نامه به درآمدهای کلان رسید؟ آیا به قدر کافی مشتری برای چنین خدماتی وجود دارد؟ هر ساله نویسندگان حرفه‌ای و مشتاقان نویسندگی، هزاران فیلم‌نامه، پیش‌نویس فیلم‌نامه و طرح داستان جدید می‌نویسند (طبق گزارش اتحادیه نویسندگان امریکا^۱ سالانه پنجاه هزار فیلم‌نامه جدید به ثبت می‌رسد و البته فیلم‌نامه‌های دیگری هم هست که به ثبت نمی‌رسند). هزاران هزار آدم غیرنویسنده هم اعم از پزشک، وکیل و گانگستر (بعدها قضیه این گانگسترها را تعریف می‌کنم) سودای ورود به عالم فیلم‌سازی را دارند و می‌خواهند با چهره‌های سرشناس هالیوود دمخور شوند (همکاری من با یک جراح مغز و اعصاب به شکل‌گیری جذاب‌ترین پروژه‌هایم منجر شده است. حُسن‌اش این است که اگر روزی سرم به دیوار خورد یا تومور مغزی گرفتم، می‌توانم در عوض خدمات پیشین از او طلب معالجه کنم).

برای این که دریابید این بازار چقدر وسیع است، هزاران تهیه‌کننده مشتاق (با ایده‌هایی که یقین دارند فیلمی پرفروش خواهند شد) و یک خروار رمان را که در کشوی میزها خاک می‌خورند (و نویسندگانشان آرزو دارند که از آن‌ها اقتباسی سینمایی ساخته شود) به این جمع بیفزایید. (سالانه افزون بر دویست هزار جلد کتاب تنها در امریکا و انگلستان به چاپ می‌رسند و تخمین زده می‌شود که در کل بیش از یک میلیون جلد کتاب نوشته می‌شود که در سودای راه یافتن به قفسه‌های کتاب‌فروشی هستند. این ظرفیت انبوهی برای اقتباس است!) اگر هنوز هم تمام این حرف‌ها در مورد فرصت عظیمی که وجود دارد متقاعدتان نکرده، کافی است هزاران فیلم‌نامه‌ای را مدنظر قرار دهید که بین بنگاه‌های استعدادیابی و شرکت‌های تولیدی دست‌به‌دست می‌شوند و نیاز به «گزارش فیلم‌نامه» دارند و اغلب هم این کار را به مشاوران فیلم‌نامه برون‌سپاری می‌کنند. تازه به بازار چند میلیارد دلاری بازی‌های ویدئویی اشاره نکرده‌ام! بازی‌های ویدئویی به طرز فزاینده‌ای داستان‌محور شده‌اند، خصوصاً با روند رو به رشد تبدیل بازی‌های ویدئویی به فیلم سینمایی و بالعکس. تصور می‌کنید که آیا ممکن است این مورد هم فرصتی کاری برای مشاوران فیلم‌نامه باشد؟ البته که هست.

اگرچه عده‌ای از نویسندگان به دنبال دریافت بازخورد از کارگزارشان (اگر بخت یارشان باشد و پولی از این بابت نپردازند) یا دوستشان (اگر دوستی‌شان را به خطر نیندازد) یا مادر بزرگشان (اگر دنبال قربان صدقه و یک لیوان شیر و شیرینی باشند) می‌روند، اما اغلبشان نیاز به استخدام یک مشاور فیلم‌نامه دارند تا متن معیوبشان را کاملاً معاینه کند. حتی همان‌هایی

هم که مَهر تأیید مادر بزرگ را دریافت کرده‌اند اغلب نیاز به «نظر دیگری» دارند تا این نوزاد [خلاقه] سر زانرود! علاوه بر این، برخی از همین کارهای مشاوره ممکن است تبدیل به کار نگارش شود، یعنی از شما بخواهند تا دستی به سر و روی متن بکشید، بازنویسی اش کنید یا کاملاً پرورشش دهید، که بالطبع دستمزد بسیار بالاتری هم خواهد داشت.

نکته آخر این که اگر فکر می‌کنید برای وارد شدن به این بازار خیلی دیر شده است، چون احتمالاً مشاوران فراوانی هستند که مشغول به کارند، بهتر است در این مورد بازننگری کنید. واقعیت این است که بسیاری از اشخاص مستعد برای این شغل که پیش‌تر ذکر کردم، خصوصاً آن‌هایی که متخصصان رشته‌های دیگر هستند، به‌هیچ‌وجه خبر ندارند که چنین حرفه و خدماتی وجود دارد.

در ضمن با وجود میلیون‌ها مشتری بالقوه، قطعاً فرصت کافی برای کار وجود دارد! در این کتاب به شما نشان خواهم داد که چگونه وارد این بازار شوید و مشتریان آتی را مطلع کنید که کسب و کارتان را راه انداخته‌اید. با بهره‌گیری از براینده تجربیات برجسته‌ترین مشاوران فیلم‌نامه (که حقیقتاً شما هم می‌توانید جزء آن‌ها باشید)، طی روندی گام به گام خواهید آموخت که چگونه:

- مهارت‌های خوانشی، نگارشی و تحلیلی را پرورش دهید
 - «تحلیل داستان»، «تحلیل کتاب» و «گزارش فیلم‌نامه» بنویسید
 - دکتر فیلم‌نامه شوید
 - برای آثار مشتریان بازاریابی کنید و گهگاه خودتان هم در پروژه شریک شوید
 - تبلیغاتی عالی داشته باشید و مواضع درست را هدف بگیرید
 - به مهارت ارتباط با مشتری و ارائه بازخورد مسلط شوید
 - مذاکره کنید، قرارداد ببندید و پرداخت‌ها را مدیریت نمایید
 - مأموریتتان را روشن کنید و برنامه‌ای عملیاتی بنویسید
 - تعادل و شور و شوقتان را حفظ کنید
- و البته بسیاری مطالب دیگر!

چگونه کارم را شروع کردم

نزدیک به یک دهه پیش، متناوباً به بازیگری اشتغال داشتم. اگرچه اوضاع خوب بود، اما از

این که منتظر پیشنهاد بمانم و فرصت‌های شغلی‌ام در قید دیگران باشد خسته شدم و تصمیم گرفتم خودم کاری راه بیندازم.

وارد عرصه فیلم‌نامه‌نویسی شدم.

در ابتدا خیال می‌کردم بهترین فیلم‌نامه را خواهم نوشت و خودم ستاره آن خواهم بود (رؤیای هر بازیگری همین است). اما به‌زودی دریافتم که عاشق نویسندگی هستم و نمی‌خواهم فقط جاه‌طلب باشم. به چند کلاس فیلم‌نامه‌نویسی رفتم، برخی کتاب‌ها را خواندم و چندتایی فیلم‌نامه نوشتم. اما انگار چیزی کم داشتم. به راهنمایی عملی و فعال نیاز داشتم تا به موفقیت برسم. باید یک مربی یا مرشد پیدا می‌کردم...

به یک مشاور فیلم‌نامه مراجعه کردم.

نامش آلن کتز بود. او هم مانند من پیشینه بازیگری داشت، ولی در آن زمان دیگر نویسنده، دکتر فیلم‌نامه و کارگردان تئاتر شده بود (کارگردان نمایشی بود که همسر آینده‌ام در آن بازی می‌کرد و ما به واسطه همان نمایش با هم آشنا شدیم). ارتباط خوبی بین ما شکل گرفت و من تصمیم گرفتم ارزیابی تمام فیلم‌نامه‌هایی که تا آن زمان نوشته بودم به او بسپارم. صد البته من در کار نویسندگی مبتدی بودم و لذا سرنوشت آن فیلم‌نامه‌ها این شد که شیرازه‌شان باز شود و کاغذهایشان چرک‌نویس و دفتر نقاشی پسرمان باشد. اما جلسات گفتگویمان در مورد فیلم‌نامه‌ها واقعاً جذاب بود. می‌نشستیم و قهوه می‌نوشیدیم، روی صفحه به صفحه و خط به خط کار بحث می‌کردیم و چیزهای بسیاری در مورد داستان‌ها و تکنیک من آشکار می‌شد. نکته دیگری که به همین اندازه اهمیت داشت، تعامل خلاق با کسی بود که بیشتر از من درباره نویسندگی می‌دانست. در واقع، برای جلسات گفتگو بیشتر لحظه‌شماری می‌کردم تا خود نوشتن. ما نویسندگان تمایل داریم جماعتی منزوی باشیم. بیشتر ما نیاز داریم طبق رویه‌ای منظم از غارهایمان بیرون بیاییم و میان مردم زندگی کنیم. در غیر این صورت، ریش و سیلیمان زیادی در مکان‌های عجیب بلند می‌شود و از فقدان گوشت تازه سوء تغذیه خواهیم گرفت.

حاصل این تلمذ آن بود که نویسندگی‌ام فوق‌العاده رشد کرد، تا این که یک روز آقای کتز به من خیره شد و گفت از این به بعد نمی‌تواند به من مشاوره بدهد، زیرا دیگر من هم به اندازه او یاد گرفته‌ام (درستکاری یعنی همین؛ و گرنه می‌توانست ادامه بدهد و دستمزدش را بگیرد). کمی بعد از این «فارغ‌التحصیلی» بود که او از من خواست فیلم‌نامه‌هایش را بخوانم و

باز خورد بدهم. نیازی به گفتن نیست که چقدر احساس خرسندی کردم و البته هیجان زده و بی قرار بودم. اما بالاخره این کار را انجام دادم. او از نکته‌هایم خوشش آمد. و این چنین بود که گذارم به وادی مشاوره فیلم‌نامه افتاد ...

بخت بر در می‌گوید و من در را باز می‌کنم

کم کم به من پیشنهاد می‌شد که فیلم‌نامه‌های دیگران را بخوانم و وقتی زمزمه بازخوردهای پر شور و روشن‌گرانه‌ام پیچید، تلفنم شروع کرد به زنگ خوردن. تجربه‌ای عالی (و باعث خودسازی) بود و این امکان را داد تا مهارت‌های تحلیلی و نگارشی‌ام را تقویت کنم. بالاخره، یک روز که داشتم یکی از آن بازخوردهای درخشان، زیرکانه و فروتنانه‌ام را ارائه می‌دادم، و نویسنده خواست دو فیلم‌نامه دیگرش را هم قالب کند تا مجانی بخوانم و نظر بدهم، ناگهان به ذهنم خطور کرد که:

«وایستا بینم! شاید بتونم از همین کار پول دریابم.»

و این چنین بود که شغل «حرفه‌ای» من به عنوان مشاور فیلم‌نامه آغاز شد. همین‌طور که پیشنهادهای بیشتری از راه می‌رسید با خودم فکر کردم «اگر این کار را جدی بگیرم، شاید نامم در روغن بیفتد!». بنابراین تصمیم گرفتم جهشی به جلو داشته باشم و آن را تبدیل به «کسب و کاری رسمی» کنم. نامی تجاری با عنوان «دکتر فیلم‌نامه» ثبت کردم، شروع به تبلیغات نمودم، کارت ویزیت و بروشور چاپ و دفتری اجاره کردم و رسماً کسب و کارم را راه انداختم. آوازه کارم دهان به دهان پیچید و اندکی بعد کار تمام‌وقت همین شد که به دیگران بگویم چگونه بهتر بنویسند.

همه چیز داشت پیش می‌رفت، تا این که اتفاقی غیرمنتظره افتاد...

یکی از مشتریان آن قدر تحت تأثیر بازخوردهای من قرار گرفت که گمان می‌کرد دیگر خودش نمی‌تواند متن را بازنویسی کند و از من خواست که این کار را انجام بدهم. در ابتدا مردد بودم که آیا این کار اخلاقی است یا نه و واقعاً کمکی به مشتری خواهد کرد (زیرا خودش نویسنده بود). اما وی اصرار کرد و پرسید چقدر دستمزد می‌خواهم؟ درحالی که ذهنم با سراسیمگی در تقلا یافتن جوابی بود، نفس عمیقی کشیدم و مقتدرانه سکوتی حکم فرما کردم تا سؤالش در انتظار پاسخ بماند، گویی قبلاً بارها چنین کاری کرده‌ام! سپس خودم را

جمع‌وجور کردم، با اطمینان سینه‌ام را جلو دادم و با چنان ژست زبردستانه‌ای ماجرا را پی‌گرفتم که خبره‌های فن را هم زمین می‌زد.

پرسیدم خودش چه مبلغی را مدنظر دارد. او رقمی پیشنهاد داد که اندکی از دستمزد یک ماشین‌نویس بیشتر بود. با هم توافق کردیم و من چنان ذوق‌زده بودم که انگار پسر بچه‌ای اولین بار است از پدرش پیشنهاد کاری با حقوق می‌گیرد.

اما این را هم در نظر بگیریم که بالاخره اولین قرارداد من به عنوان «دکتر فیلم‌نامه» بود. وقتی پروژه تمام شد، طرف آن‌قدر از کارم رضایت داشت که برای متن دیگری با من قرارداد بست. اما این بار من دست‌بالا را داشتم؛ توانستم متقاعدش کنم که بخشی از همان دستمزد ناقابل را قبل از انجام دادن کار به من پرداخت کند.

هورا! کم‌کم داشتم اوستای کار می‌شدم.

این که می‌گویند چیزی به نام «قانون جذب» داریم درست است، چون به‌زودی سایر مشتریان هم ابراز تمایل کردند که نه تنها فیلم‌نامه‌شان را تحلیل کنم، بلکه دستی هم به سر و روی آن بکشم یا [رسماً] بازنویسی‌اش کنم. نویسنده‌ها، مدیران اجرایی استودیوها، تهیه‌کننده‌ها، کارگردان‌ها و مادر بزرگ‌ها (می‌دانم، از من متنفر نشوید) حتی آدم‌هایی با مشاغل غیرمرتبط در زمره مشتریانم بودند. فهمیدم که در عمل درباره تمام جنبه‌های داستان در حال دادن مشاوره هستم؛ از انتخاب ایده مناسب گرفته تا طرح داستان، پیش‌نویس فیلم‌نامه، ایده‌گویی، خلاصه‌طرح، اقتباس از کتاب و غیره.

طی دو سال به درآمدی میلیون‌ری رسیدم و به مشتریانی از سراسر دنیا مشاوره می‌دادم. اما شغل مشاوره فیلم‌نامه نعمت‌های بسیاری برای من به همراه داشته است که به پول ختم نمی‌شود. کمک به افراد برای دریافتن قدرت بالقوه داستان‌شان، دیدن جهش آن‌ها به سطحی جدید از ادراک و هنرمندی و جشن گرفتن موفقیتشان (اعم از فروش رفتن، تولید شدن و جایزه بردن) که به رضایتمندی خاصی منجر می‌شود و تا مدت‌ها پس از یک پروژه باقی می‌ماند. و دوستی‌ها و همکاری‌ها که در این مسیر یافته‌ام به معنای واقعی کلمه گران‌قدرند.

واپسین نکته مقدماتی

شاید با خود بیندیشید که صلاحیت لازم برای این کار را ندارید. شاید در حال حاضر حق با شما باشد. اما اصلاً به همین دلیل است که این کتاب نوشته شده: برای این که صلاحیت لازم را

به دست آورید. تمام ابزارهایی که برای موفقیت لازم دارید اینجاست. فقط باید تلاش را به آن بیفزایید.

بگذارید دوباره یادآوری کنم که برخی از بهترین مشاوران فیلم‌نامه خودشان فیلم‌نامه‌نویس نیستند، در لس‌آنجلس زندگی نمی‌کنند و اساساً حرفه آن‌ها چیزی کاملاً متفاوت با سینماست. از طرف دیگر، بسیاری از مشاوران که خودشان فیلم‌نامه‌نویس هستند، مدت‌هاست فیلم‌نامه‌ای نفروخته‌اند (اگر اصلاً تا به حال چیزی فروخته باشند) و از نویسندگی پول چندانی درنیآورده‌اند، اما از طریق کمک به دیگران برای نگارش کار و بارشان سکه است. از بیان این حرف، کوچک‌ترین قصد توهینی ندارم. بسیاری از مشاوران فیلم‌نامه می‌توانند فیلم‌نامه بنویسند و آن را هم بفروشند. نکته در این است که برای تبدیل شدن به یک مشاور فیلم‌نامه موفق نیازی نیست نویسنده‌ای درجه یک باشید.

به سینما علاقه‌مندید؟ انگیزه لازم را دارید تا بخشی از این صنعت جادویی باشید؟ باور دارید که پس از آموزش مناسب، می‌توانید چیزی ارزشمند به افرادی با دغدغه‌های مشابه ارائه کنید؟ منظورم کار تخصصی در مورد فیلم‌نامه‌هایی است که با پیشینه حرفه‌ایتان ارتباط دارند. مصمم هستید که آستین‌هایتان را بالا بزنید، بهانه‌ها را کنار بگذارید و کاری انجام دهید که به موفقیت منجر شود؟

در این صورت، به شما مژده می‌دهم که جای درستی آمده‌اید. پرسش این است که آیا آنچه را در توان دارید به کار خواهید گرفت؟ با آرزوی موفقیت برای شما!

این کتاب را چگونه بخوانید

پیشنهاد می‌کنم که ابتدا یک بار کتاب را کامل بخوانید.

وقتی متوجه شدید که این حرفه مستلزم چه چیزهایی است، تمرین مربوط به نوشتن «مرامنامه مشاوره فیلم‌نامه» و برنامه کاری را انجام دهید. سپس دوباره به فصل‌هایی رجوع کنید که در آن حوزه‌ها ضعف دارید و مهارت‌های لازم برای موفقیت را پرورش دهید. وقتی کسب و کارتتان را راه انداختید، می‌توانید از این کتاب همچون «کتابچه راهنما» استفاده کنید و هنگامی که نیاز به تجدید قوا و یادآوری مطالبی داشتید به بخش‌های مربوط رجوع نمایید.